Stopy robotiky v české a světové literatuře

1. **R.U.R. – Karel Čapek (1920)**
   Divadelní hra Karla Čapka R.U.R. vyšla poprvé v Aventinu v roce 1920 a patří mezi nejčastěji vydávané autorovy hry. Její premiéra se uskutečnila v Národním divadle v Praze 25. ledna 1921 v inscenaci režiséra Vojty Nováka, na scéně Bedřicha Feuersteina a s kostýmy Josefa Čapka. Divadelní hra byla přeložena do více než třiceti jazyků včetně esperanta.

2. **Robot Emil – Jiří Havel, Jiří Melíšek**
   Román pro děti, mládež i pamětníky. Jeden z nejoblíbenějších dětských hrdinů se znovu objevil na světě, tentokrát v garáži strýce Karla na pražském Žižkově. Nebyl mezi námi skoro třicet let a musí si zvykat na úplně nové poměry. Jeho dny i noci jsou, jak jinak, plné dobrodružství a nečekaných událostí, které mu zpříjemňují i komplikují jeden plechový život. Jako vždycky má spoustu kamarádů a nikdy ho neopouští smysl pro legraci.

3. **Já, robot – Isaac Asimov**
   Soubor devíti sci-fi povídek od Isaaca Asimova. Povídky se původně objevovaly v amerických časopisech v letech 1940 až 1950. Ačkoliv mohou být povídky čteny zvlášť, sdílejí motiv interakce lidí, robotů a morality a dohromady tvoří příběh Asimovy fiktivní historie robotiky. Já, robot - vědeckofantastický film USA z roku 2004 volně zpracovaný podle některých povídek z této sbírky.

4. **Robocop – Ed Naha**
   Detroit je i v té době pustým rejdištěm organizovaného zločinu a policisti jsou tu odstřelováni jako lovná zvěř. A právě do tohoto okrsku je přeložen drsný chlapík Murphy, který má ovšem smůlu – je předmětem obludného experimentu všemocné firmy OMNICON, ovládající Detroit, a hned v první akci je rozstřílen na kusy: relativně nedotčená zůstává pouze hlava. A na ni technici namontují robota špičkové úrovně – vzniká téměř neohrozitelný člověk – stroj, robot s lidskými city a smyslem pro fair play.

5. **Kyberiáda – Stanislaw Lem**
   Zakladatel polské vědeckofantastické literatury a světově uznávaný její novátor se představuje v novelistickém cyklu Kyberiáda opět z nové stránky. Oba hlavní hrdinové zde prožívají podivuhodná dobrodružství, jejichž motivy nacházíme v příbězích z Tisíce a jedné noci, v lidových pohádkách či fantastických rytířských románech. Lem experimentuje s jazykem (používá neologismy, verše, slovní hříčky, aliterace), vytváří absurdní zápletky a tropí si žerty z náboženství, politiky, války i vědy. Pod touto zdánlivě absurdní a groteskní skořápkou se ale často skrývají hluboké filozofické úvahy o bohu, člověku, lidském štěstí a ideální společnosti. Kniha bývá označována jako „geniální blábol“.

6. **Blade Runner – Philip K. Dick**
   Sní androidi o elektrických ovečkách? je sci-fi román amerického spisovatele Philipa K. Dicka z roku 1968. Jako základ pro napsání románu posloužila autorovi jeho povídka o krabičce empatie z roku 1964 (Černá krabička). Název českého vydání Blade Runner: Sní androidi o elektrických ovečkách? je odvozen od slavného filmu režiséra Ridleyho Scotta Blade Runner, natočeného podle tohoto románu.

7. **Stroje jako já – Ian McEwan**
   McEwan potvrzuje, že měl záměr napsat „antifrankensteinovský“ román, což vysvětluje jako snahu nelíčit roboty jako morálně zkažená monstra stvořená člověkem, ale jako nejlepší verze nás samotných – morálně čisté, pravdomluvné, empatické a za všech okolností spravedlivé. Adam, jeho bratři a ženské protějšky Evy, tak v románu nepředstavují varování před tím, jak nás může umělá inteligence zničit a ovládnout, ale nastavují zrcadlo těm nejhorším lidským vlastnostem, se kterými se románoví roboti nedokážou smířit, upadají do agonie a páchají sebevraždy.

8. **Robot v divočině – Peter Brown**
   Z nákladní lodi, která se během hurikánu potopila uprostřed oceánu, připluje k ostrovu obývanému zvířaty bedna. Zvířata bedýnku najdou a zjistí, že je v ní robotka Roz, nechtěně ji zapnou a ona se musí naučit, jak na neznámém ostrově přežít, spřátelit se se zvířaty, která ji zpočátku považují za „nestvůru", a překonávat velká nebezpečí. Když už si na ostrově konečně zvykne, přijedou si pro ni ozbrojení roboti.

9. **2001: Vesmírná odysea – Arthur C. Clarke**
   Román 2001: První vesmírná odysea napsal Arthur Charles Clarke roku 1968. Autor rovněž napsal pokračování tohoto díla: 2010: Druhá vesmírná odysea, 2061: Třetí vesmírná odysea a 3001: Poslední vesmírná odysea, které i s prvním dílem dohromady tvoří sérii Vesmírná odysea. Kniha vznikla po spolupráci s režisérem Stanleyem Kubrickem na základě autorovy povídky Hlídka. Kubrick ve stejném roce natočil stejnojmenný film.

10. **Klára a Slunce – Kazuo Ishiguro**
    Kazuo Ishiguro je britský spisovatel japonského původu. Od roku 1960 žije trvale ve Velké Británii. V roce 2017 mu byla udělena Nobelova cena za literaturu.

11. **Neuromancer – William Gibson**
    Neuromancer je první román spisovatele Williama Gibsona, vydaný v roce 1984. Vyhrál několik prestižních cen a bývá často označovaný jako bible kyberpunku. V knize se hojně vyskytují pojmy jako virtuální realita, umělá inteligence, genetické inženýrství, klonování, kyberprostor atd. Český překlad vytvořil Ondřej Neff roku 1992.

12. **Syndikát – Leoš Kyša**
    * Děsivě skutečné bez kotletovských zhovadilostí.
    * Kotleta rozklepaná hodně natenko, aneb když se Leoš snaží psát pro "normální" lidi.
    * Pudový sex nechyběl. To ale beru jako autorův podpis.